

COLUMN

BART HENDRIKS

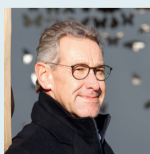
Paradox

Er is iets raars aan de hand. We staan als sector voor heel wat uitdagingen. Onlangs benoemde deze krant maar liefst een elftal kansen én uitdagingen. Ik ga ze hier niet alle elf opnoemen.

Maar als we alleen al het nijpende woningtekort en de immense verduurzamingsagenda op ons netvlies nemen, dan hebben we de komende jaren nog echt heel wat te doen. Het is echter het verhaal van het halfvolle en halflege glas. Immers, de paradox is dat hier en daar orderportefeuilles voor de lange termijn beginnen te krimpen.

Dit komt vooral omdat besluitvormingstrajecten aanzienlijk trager verlopen. Bestuurders van gemeenten en woningcorporaties willen nog wel maar hebben veel minder grip op het werkapparaat. Dat heeft weer alles te maken met de coronacrisis waarin we nu al bijna een jaar zitten. De medewerkers en ambtenaren zijn voor het merendeel thuis aan het werk. En, met alle respect voor de thuiswerkers, thuis wordt de urgentie van een woningtekort of het belang van een snelle uitvoering van voorgenomen plannen, toch echt heel anders ervaren. In de privéomgeving ben je toch minder toegankelijk voor nieuwe informatie die plannen kunnen versnellen.

Pleit ik ervoor dat we de Covid-19-maatregelen aan de kant schuiven en dat iedereen weer naar kantoor gaat? Niets van dat al. Maar ik wil deze kwestie wel aankaarten in de hoop dat er voldoende aandacht voor komt. En vooral dat gemeenten en woningcorporaties zich er bewust van zijn dat er nu veel werk blijft liggen en er flinke vertragingen gaan optreden. Tegelijkertijd is het ook bedoeld als een wake-up call voor die bedrijven die zich nu bij wijze van spreken het snot voor de ogen werken. Door alleen met de waan van de dag bezig te zijn, schiet de dag van morgen er soms bij in. Houd je orderportefeuille in de gaten. Als dit namelijk niet voldoende wordt onderkend dan dreigt er op de lange termijn een flinke chaos. Want dan komt straks de bouwtrain net als in de vorige crisis krakend en piepend tot stilstand. En dat moeten we zéker niet willen.

Bart Hendriks,
algemeen directeur
Hendrik
Coppelmans
Bouwgroep

Tijd voor meer openheid bij aanbestedingen?

Aanbesteden - De regering is gevallen over de toeslagenaffaire. De kranten stonden er vol van en er volgde een kritisch kamerdebat. Eén van de zaken die daarin aan de orde kwam was de zeer beperkte informatieverstrekking vanuit de Belastingdienst naar de gedupeerden. In deze gebeurtenissen schuilt naar mijn mening een rechtstreeks belang voor de aanbestedingspraktijk.

Onthutsende beelden verschenen van pagina's die vrijwel volledig zwartgelakt waren, onder het mom van vertrouwelijkheid. In het eindverslag van de Parlementaire enquêtecommissie Kinderopvangtoeslag is een onderdeel gewijd aan de gebrekkige informatieverstrekking. Daarin constateert de Commissie dat in veel stukken delen waren weggelakt en dat er geen sprake was van een ruimhartige informatieverstrekking. De Commissie was hier ontstemd over en verbaasd dat bepaalde niet verstrekte stukken later alsnog opdoken via de Wet Openbaarheid van Bestuur. In zijn toelichting op het aftreden van het kabinet maakte premier Rutte bekend dat de informatievoorziening door de overheid fundamenteel op de schop gaat en in de toekomst transparanter zal zijn.

Aanbestedingspraktijk

Tot zover de toeslagenaffaire. In deze gebeurtenissen schuilt naar mijn mening echter een rechtstreeks belang voor de aanbestedingspraktijk. Eeuwig herhaalde grondbeginselen van aanbestedingsrecht zijn immers objectiviteit en transparantie. Aanbestedingsbeslissingen moeten op basis van objectieve criteria en op objectieve wijze tot stand komen. Om die objectiviteit en een consistente toepassing van eenmaal gestelde voorwaarden te kunnen controleren, geldt ook dat de procedure om tot een gunningbeslissing te komen transparant is. Alleen dan is immers de gelijkheid van de inschrijvers verifieerbaar gegarandeerd.

In de praktijk houden aanbestedende diensten echter vaak kaarten tegen de borst en wordt relevante informatie helemaal niet gedeeld. In bijvoorbeeld een uitspraak van de Rechtbank Den Haag die - toevallig - zag op een aanbesteding van de Belastingdienst komt de volgende overweging voor: "Of de Belastingdienst daartoe gehouden was kan in het midden blijven, nu de Belastingdienst de geldigheid van de referenties van OVM, naar eigen zeggen onverplicht, heeft geverifieerd. Daaruit is volgens de Belastingdienst gebleken dat aan de gestelde referentie-eisen is voldaan (..)".

Rechterlijke toetsing is hier volgens de rechter dus niet aan de orde omdat de Belastingdienst immers zelf al getoetst zou hebben, waarbij die toetsing volgens de rechter onverplicht zou zijn. Dit, terwijl er kennelijk wel gewoon eisen gesteld zijn waaraan door inschrijvers voldaan moest worden. In een uitspraak van de rechtbank Noord-Holland werd - net als overigens in andere uitspraken - geoordeeld dat de namen van referenties die ingediend zijn om aan geschiktheidseisen te voldoen, bedrijfsvertrouwelijk waren.

Dit, terwijl de rechter in die uitspraak overwoog dat het aanzienlijke moeite en kosten zou vergen om die informatie te achterhalen als concurrerend inschrijver terwijl die informatie ook deels openbaar bekend was. Bedacht moet daarbij worden dat bij de meeste werken wel een bouwboard wordt geplaatst waarop precies staat aangegeven wie de

aannemer op dat werk is. Andere voorbeelden van informatie die door aanbesteders vaak niet gedeeld wordt betreffen de identiteit en hoedanigheid van de leden van een beoordelingsteam, de overwegingen van een beoordelingsteam om bepaalde scores toe te kennen of zelfs of en hoe er aan eenmaal gestelde eisen wel daadwerkelijk is getoetst.

Grossmann-doctrine

Inschrijvers die daartegen bezwaarmaken lopen vaak stuk op de 'Grossmann-doctrine' die in Nederland (in tegenstelling tot op de meeste andere Europese landen waar hetzelfde aanbestedingsrecht geldt) inhoudt dat inschrijvers over vrijwel alles moeten klagen op straffe van verval van hun recht dat later nog te doen. Nu transparantie een grondbeginsel is van aanbestedingsrecht, nu de toeslagenaffaire laat zien dat het functioneren van de staatsmacht bepaald niet onfeilbaar is en nu het (gevallen) kabinet beterschap heeft beloofd ten aanzien van de transparantie van het overheidshandelen, zou dat naar mijn mening ook moeten doorklinken in het aanbestedingsrecht. Werkelijke transparantie zou daarbij tot een werkelijke toetsing van de gelijke kansen van inschrijvers moeten leiden.

L.C. van den Berg,
Severijn Hulshof Advocaten